مقایسه اعمال معادلات ساختاری مختلف در تحلیل کمانش نانوصفحه گرافین

سعید شیروانی شاه عنایتی ^{*} و اکبر جعفری دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه صنعتی سیرجان

(دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۱۰/۱۷ - دریافت نسخه نهایی:۱۳۹۳/۲/۳۱)

چکیده – در این تحقیق، از رویکرد کلی مکانیک محیط پیوسته بهمنظور مدلسازی رفتار کمانش گرافین استفاده میشود. در این راستا انــواع تئوریهای ساختاری شامل فرم کاهیده تئوری غیرمحلی ارینگن، تئوری گرادیان کرنش مرتبه دو، تئوری گرادیان ضمنی و تئوری زوج تــنش در مدلسازی گرافین به کار گرفته میشوند. تفاوتهای نتایج اعمال تئوریهای مختلف، بررسی و پیرامون قابلیت هر یک از تئوریهای مذکور بــرای مدلسازی گرافین بحث میگردد. در بخش تحلیل عددی، تأثیر متغیرهای مختلفی شامل ضریب اندازه، ابعاد نانوصفحه و شــرایط مــرزی بــرای رفتار کمانش گرافین مورد بررسی قرار میگیرد.

واژگان كليدى: گرافين، كمانش، الاستيسيته غيرمحلى، گراديان كرنش، زوج تنش.

Comparing Different Constitutive Equations Implemented to Buckling Analysis of Graphene Sheets

S. Shirvani Shahenayati^{*}, A. Jafari

Department of Mechanical Engineering, Sirjan University of Technology

Abstract: The approach of continuum mechanics is employed for modeling single layer nanoplates in order to study their buckling behavior. In this regard, different constitutive equations including differential non-local, second order strain gradient, implicit gradient, and modified couple stress theories are employed to develop the buckling governing equations of Graphene Sheets. In the numerical study, the effects of a few variables including size effect parameter, nanoplate size, and boundary conditions on the buckling behavior are investigated.

Keywords: Graphene sheet, buckling, non-local elasticity, strain gradient, couple stress.

^{* :} مسئول مكاتبات، پست الكترونيكي:S_Sh665@yahoo.com

فهرست علائم

r			
تابع کرنل (m ⁻³)	γ	ماتریس های سفتی مسأله مقدار ویژه	A,B
دلتای کرونیکر	δ	طول و عرض صفحه(m)	a,b
ε _{ij} مؤلفههای تانسور کرنش		تانسور مرتبه چهارم الاستيسيته (N.m ⁻²)	\mathbf{C}_{ijkl}
دستگاه مختصات طبيعي	ζ,η	سفتی خمشی صفحه (N.m)	D
بردار چرخش	θ	مدول الاستيسيته (N.m ⁻²)	Е
بخش انحرافی تانسور زوج تنش(N.m)	κ	نماد جایگشت	e_{ipq}
ثابت لامه(N.m ⁻²)	λ	مدول برشی(N.m ⁻²)	G
نسبت فشارى	Λ	ضخامت صفحه(m)	h
ضريب پواسون	ν	ماتريس تب <i>د</i> يل (ژاكوبين)	J
ضريب اندازه (ضريب غير محلي)	ξ	مدول حجمی (N.m ⁻²)	Κ
(پارامترغیر محلی)(nm)		گشتاور برآیند تنش(N.m)	М
مؤلفههای تانسور تنش(N.m ⁻²)	σ_{ij}	نیروی حاصل از تنش(N)	Ν
گرادیان چرخش(m ⁻¹)	χ	تعداد نقاط درون یاب در راسـتای یـک و	m,n
تابع تقريب درونياب	ψ	دو	
بار بدونبعد کمانش	Ω	مقیاس طول (m)	r
	بالانويس،	انرژی کرنشی(N.m)	U
شرایط مرزی گیردار	С	بردار جابجایی(m)	u
مدل زوج تنش	M C S	خيز (m)	W
تئوري غیرمحلي (غیرکلاسیک)	NL	دستگاه مختصات دکارتی	x, y, z
شرایط مرزی سادہ	S	بردار موقعیت(m)	X
مدل دیفرانسیلی کاهیده ارینگن	TDNL	علائم يوناني	
مدل گرادیان ضمنی مرتبه دو	2 nd IG	بردارويژه مسأله مقدارويژه	α
مدل گرادیان کرنش مرتبه دو	2 nd SG	تانسور تنش غيرمحلى(N.m ⁻²)	β_{ijkl}

۱– مقدمه

وابستگی خواص مواد به اندازه آنها در مقیاس های بسیار کوچک، بهصورت تجربی اثبات شده است[۱]. با کاهش اندازه و نزدیک شدن حداقل یکی از ابعاد جسم به محدوده نانومتری، خواص بسیار متفاوتی از جسم بروز می نماید. با این همه، سؤال بعد این است که اگر یکی از اندازه ها در حد نانومتر باشد، آیا بقیه اندازه ها بر روی ویژگی های آن اثر می گذارد. به بیانی دیگر، در یک نوع نانوساختار با آلوتروپ ثابت (مثلاً گرافین) اگر

ضخامت در حد تک لایه باقی مانده و سایر ابعاد تغییرکند، خواص آن چگونه تأثیر می پذیرد. بر اساس مرور مراجع، تاکنون اثبات عملی آزمایشگاهی جامعی در مورد پاسخ به این سؤال گزارش نشده است و جواب واحدی برای این سؤال در اختیار نیست. این مسأله می تواند ناشی از مشکلات ساخت نانوذارات با اندازههای کنترل شده دقیق باشد، البته پیچیدگی انجام آزمایشات در این اندازههای کوچک نیز می تواند عامل دیگری باشد. به طور مثال، اطلاعات تجربی اندکی در مورد تأثیر

توسعه معادلات ساختاری در سال های اخیر شدت یافته و همچنان ادامه دارد. به عنوان مثال در رابطه با مدلسازی رفتار كمانشى نانوصفحات در سال هاى اخير تحقيقات مختلفي صورت پذیرفته است. در این زمینه، فرم کاهیده تئوری غیرمحلی دیفرانسیلی ارینگن بیش از بقیه مورد توجه و استفاده محققین قرارگرفتهاست [٧-٩]. بر اساس این تئوری، اثر اندازه از طریق یک ضریب اضافی تحت عنوان پارامتر غیرمحلی در معادلات ساختاری نمود پیدا میکند. مرور مراجع نشان میدهـد که پارامتر مذکور بهعنوان ضریبی از بارگذاری خارجی در معادلات حاكم ظاهر مي شود و ساختار معادل همشابه تئوري الاستيسيته كلاسيك است. بدين ترتيب با اعمال اين تئوري، اثـر اندازه برای یک هندسه ثابت به تابع بارگذاری وارد بر آن وابسته است در حالیکه انتظار میرود در یک نـوع بارگـذاری مشخص، مثلاً خمشی، اثر اندازه در هندسه و اندازه صفحه نمود پیدا کند و مستقل از تابع بارگذاری باشد. البته یادآوری میشود که تفاوت رفتار یک نانوساختار ثابت در دو نـوع بارگـذاری متفاوت، چندان دور از انتظار نیست و تئوری های متأثر از اثر سطح چنین نتیجهای را پیش بینی میکند [۱۰].

در تحقیق جاری، تئوری های مختلف ساختاری برای تحلیل کمانش نانوصفحه گرافین به کار گرفته شده و بر اساس هر کدام از آن ها معادلات حاکم بر کمانش ورق توسعه داده می شود. بدین ترتیب امکان مقایسه نتایج هر کدام از این تئوری ها فراهم می شود. لازم به ذکر است که در بیشتر تحقیقات پیشین، گرافین با مشخصات ایزوتروپیک مورد بررسی قرار گرفته است؛ در حالی که با توجه به ساختار شص ضاعی قرار گیری اتمها، این صفحات دارای نعیشین از روش های حل تحلیلی ناویر ولوی که محدود به شرایط مرزی و هندسی خاص هستند استفاده شده است [۱۱–۱۴]. در حالی که یکی از اهداف مقاله حاضر، کاربرد یک روش حل جامع برای شرایط مرزی و هندسی متنوع است.

اندازههای طول و عرض نانوصفحه برروی ویژگیهای الاستیک آن وجود دارد. وانگ و همکاران با آزمایش عملی نشان دادند که مقاومت پارگی لایه اکسید گرافین با افزایش اندازه آن کاهش مي يابد ولي در مورد مدول الاستيك أن بحث نكردند [٢]. همچنین، مدلسازیهای دینامیـکملکـولی و مکانیـکملکـولی، وابستگی خواص به اندازه در یک آلوتروپ ثابت را تأیید می کند. به عنوان مثال جعفری و همکاران نشان دادند که با افزایش قطر نانولوله های بر-نیترید، مدول الاستیک آن افزایش یافتہ و بے یک مقدار حدی میل میکند ولی خواص پیزوالکتریک تقریباً ثابت میماند [۳]. بـر اسـاس نتـایج روش دینامیکملکولی که توسط نی و همکاران گزارش شدهاست مدول یانگ گرافین وابستگی محسوسی به ابعاد آن ندارد [۴]. از ســوى ديگــر، وانــگ و همكــاران بــا اســـتفاده از روش دینامیکملکولی پیشبینی میکنند که با افـزایش ابعـاد گـرافین، مدول الاستیک آن افزایش یافتـه و بـه یـک مقـدار حـدی میـل مینماید[۵]. در کنار این ها در مواردی گزارش شده است که با افزایش اندازه عرض صفحه تا حدود دو نانومتر، برخی ضرایب الاستیک گرافین کاهش یافته و پس از آن شروع به افزایش کرده و به مقداری حدی میل میکند [۶]. بدین ترتیب مشاهده می شود که در اغلب مطالعات وابستگی ویژگی ها به ابعاد تأیید شده است هر چند در رابطه با نـوع و شـدت وابسـتگی اتفاق نظر وجود ندارد. بر اساس نظر نویسندگان مقاله حاضر، شاید نوع وابستگی به اندازه برای همه مواد یکسان نبوده و حتی برای ویژگیهای مختلف نیز تابعیت متفاوتی داشته باشد. این عدم یکتایی میتواند ناشی از تفاوت نوع پیوندهای بین اتمی در یک ماده نسبت به ماده دیگر باشد. همچنین معمولاً وابستگی همه خواص به پیوندها از یک قاعـده پیـروی نمي کند.

با این اوصاف اگر قرار باشد از تئوریهای مبتنی بر مکانیک محیط پیوسته برای مدلسازی نانوساختارها استفاده شود بایستی وابستگی به اندازه در معادلات ساختاری ظاهر شود. در تئوری الاستیسیته کلاسیک چنین قابلیتی وجود ندارد؛ لذا تلاشها برای

۲- معادلات ساختاری

در تحليل هر مسأله و توسعه معادلات حاكم، علاوه بر معادلات بنیادی، به معادلات ساختاری نیز نیاز است. مدل الاستیک خطی هوک قدیمی ترین تئوری برای این منظور است. این تئوری، تنش در هر نقطه را به مؤلفه های کرنش همان نقطه ارتباط میدهد. با اینهمه، بهنظر میرسد این تئوری رفتار محیطهای نانوساختار و حتی میکرو انـدازه را بـا دقـت کـافی نماینـدگی نمىكند. لذا تئورىهاى ساختارى ديگرى توسط محققين مورد بررسی قرار گرفتهاست. می توان معادل ه ساختاری کلی را به متغیرهایی از جمله مشتقات مراتب مختلف تنش و کرنش ارتباط داد که در شکل عمومی مطابق رابطه (۱) بیان می شود: $f(\epsilon_{ij},\sigma_{ij},\nabla\epsilon_{ij},\nabla\sigma_{ij},\nabla^{2}\epsilon_{ij},\nabla^{2}\sigma_{ij},...) = 0$ (1)در معادله فوق σ_{ij} و ϵ_{ij} بهترتیب تانسورهای تـنش و کـرنش هستند. همچنین، اپراتورهای $abla \ e^2$ به ترتیب نشانگر گرادیان و لاپلاسین یا به بیانی دیگر به ترتیب تابعیت مشتقات مرتبه اول و مشـتقات مرتبـه دوم هسـتند. بـر اسـاس چگـونگی انتخـاب ضرایب هر کدام از ترمهای موجود در این معادل ه یک معادل ه ساختاری حاصل می شود. به عنوان مثال بر اساس تئوری الاستيسيته محلى يا همان نظريه هوك، فقط ضرايب دو ترم اول معادله فوق غیر صفر هستند و رابطـه فـوق بـهصـورت زیـر در مي آيد: (٢)

 $\sigma_{ij} = C_{ijkl} \varepsilon_{kl}$

در معادله فوق، σ_{ij} تانسور تنش محلی، ε_{ij} تانسور کرنش در همان محل محاسبه تنش و C_{ijkl} تانسور مرتبه چهار ضرایب الاستیک است که در کلیترین حالـت دارای ۲۱ مؤلفه مستقل است. در حالت ایزوتروپیک، فقط ۲ ضریب الاستیک مستقل وجود خواهد داشت و معادله فوق بهصورت زیر در می آید: $\sigma_{ij} = \lambda \varepsilon_{kk} \delta_{ij} + 2G \varepsilon_{ij} = K \varepsilon_{kk} \delta_{ij} + 2G \left(\varepsilon_{ij} - \frac{1}{3} \varepsilon_{kk} \delta_{ij} \right) (\Upsilon)$ در معادله بالا، λو G ضرایب لامـه، K مـدول بالـک و δ_{ii} دلتـای كرونيكر مى باشند.

در مقاله حاضر، علاوه بر تئوری کلاسیک یا به بیانی دیگر تئوری محلی هوک، چهار نسخه از مدلهای مختلف غیر

کلاسیک در مدلسازی و توسعه معادلات حاکم بر کمانش نانوصفحات بهكار گرفته مي شود.

۲-۱- مدل الاستیسیته غیر محلی دیفرانسیلی

بر خلاف نظریه الاستیک هـوک کـه در آن تـنش در هـر نقطـه بهصورت محلی با کرنشهای همان نقطه در ارتباط است، بر اساس نسخه اولیه تئوری غیر محلی انتگرالی ارینگن، مطابق رابطه زیر، تنش در هر نقطه از جسم به کرنش در کل حوزه وابسته است [۱۵]:

 $\sigma_{ij}^{NL} = \int_{\mathbf{V}} \beta_{ijkl} (|\mathbf{X}' - \mathbf{X}|) \epsilon_{kl}(\mathbf{X}') dV(\mathbf{X}')$ (۴)

در معادله فوق، $\sigma^{
m NL}_{
m ij}$ تانسور تنش غیر کلاسیک، $eta_{
m ijkl}$ کرنےل انتگرال و در واقع تانسور سفتی غیر محلی، X بردار موقعیت هر نقطه درون حجم مورد نظر و X بردار موقعیت نقطـه مـورد هدف تعیین تنش هستند. اگر فرض شود که اثـرات غیرمحلـی بهصورت ایزوتروپیک و با یک ضریب اسکالر عمل کند آنگاه با جایگذاری معادلے (۲) درون معادلے فوق نتیجے زیر حاصل مى شود:

$\sigma_{ij}^{NL} = \int_{V} \gamma(\mathbf{X}' - \mathbf{X}) C_{ijkl} \varepsilon_{kl}(\mathbf{X}') d\mathbf{V}(\mathbf{X}')$	(Δ)	
	$= \int_{\mathbf{V}} \gamma(\mathbf{X}' - \mathbf{X}) \sigma_{ij}(\mathbf{X}') d\mathbf{V}(\mathbf{X}')$	(W)

در معادله بالا،q تانسور تنش کلاسیک(محلبی) و (X'-X) و γ(تابع کرنل یا به بیانی دیگر مدول غیرمحلی است که دارای دیمانسیون L^{-3} است. در واقع این مدول را می توان یک ویژگی از محیط مادی تلقی نمود که در برخی مراجع به نام مقیاس طول از آن نام برده می شود. معادله فوق نشان می دهد که تـنش غیر محلی در یک نقطه برابر مجموع تنشهای محلی در همه نقاط جسم با ضريب وزني تابع كرنل زير انتگرال است. با ايـن همه، تعیین تابع مذکور بـهصـورت تجربـی بـرای یـک محـیط مشخص مشکل بوده و در این رابط ه گزارشی مشاهده نشد. بهنظر میرسد که این موضوع یکی از محدودیت های کاربرد این تئوری در مسائل واقعی باشد و البتـه اعتبـار سـنجی را نیـز مشکل مینماید. با اعمال تبدیل فوریه معادله انتگرالی فـوق بـه شکل دیفرانسیلی زیر در میآید [۱۵]:

 $(1\!-\!r_l^2\nabla^2\!+\!r_2^4\nabla^4)\sigma_{ij}^{nl}\!=\!\sigma_{ij} \tag{9}$

ثابتهای $r_1 e_2 e_1 e_2 e_3$ ویژگیهای ماده یا به بیانی دیگر مقیاس طول با دیمانسیون طول هستند که در واقع نقش تابع کرنل را ایفا مینمایند. با اینحال، در بیشتر مراجع از ترم سوم سمت چپ معادله فوق صرفنظر شدهاست[۷, ۱۲–۱۸] که به فرم ساده شده زیر منجر می شود:

$$(1 - \xi^2 \nabla^2) \sigma_{ij}^{NL} = \sigma_{ij} \tag{V}$$

در این معادله یخ مقیاس طول بوده که در واقع همان ۲_۱ در معادله قبل است. در اینجا نیز از چنین فرم ساده شدهای استفاده و بر همین اساس از علامت اختصاری TDNL برای آدرسدهی آن در طی متن استفاده می شود.

با جایگذاری معادلـه سـاختاری هـوک در سـمت راسـت معادله فوق، روابـط زیـر بـه ترتیـب بـرای حالـت محـیط غیـر ایزوتروپ و ایزوتروپ بهدست میآیند:

$$\begin{split} &(1-\xi^2\nabla^2)\sigma^{NL}_{ij}=C_{ijkl}\epsilon_{kl} &(\text{if} A) \\ &(1-\xi^2\nabla^2)\sigma^{NL}_{ij}=\lambda\epsilon_{kk}\delta_{ij}+2G\epsilon_{ij} &(\text{if} A) \end{split}$$

۲–۲– تئوری گرادیان کرنشی مرتبه دو

بر اساس تئوری گرادیان کرنشی مرتبه دو، ترمهای اول، دوم و پنجم از معادله ساختاری (۱) در شکل گیری معادله حاکم نقش ایفا میکنند. با توجه بهاینکه در اینجا مشتقات مرتبه دوم کرنش در فرمولبندی وارد شدهاند به آن عنوان فرمولبندی گرادیان کرنشی مرتبه دوم اختصاص داده شده و با علامت اختصاری 2ndSG نمایش داده می شود:

 $\sigma^{NL} = C_{ijkl} \varepsilon_{kl} - C'_{ijkl} \nabla^2 \varepsilon_{kl}$ (9)

در معادله فوق، این C'_{ijkl} تانسور سفتی گرادیان دوم یا ضریب گرادیان کرنشی نامیده می شود. واقعیت این است که مشتق یک عبارت از جمله مشتق کرنش موجود در معادله فوق در ارتباط با اختلاف بین کرنش در نقطه هدف با کرنش در نقاط همسایه است. از این رو می توان این معادله را نیز از خانواده الاستیسیته غیر محلی قلمداد کرد. برای ایجاد شباهت بین این معادله با فرم معرفی شده در تئوری دیفرانسیلی ارینگن و همچنین فراهم

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۳، شمارهٔ ۲، زمستان ۱۳۹۳

نمودن شرایط مقایسهای، در این جا ضریب مشابهی برای این منظور در نظر گرفته می شود. در این راستا ضریب C_{ijkl} = ξ²C_{ijkl} تعریف و در معادله فوق جایگذاری می شود. در ادامه با جای گذاری معادله کلاسیک هوک، معادله فوق به فرم زیر تبدیل می شود که شبیه معادله ارائه شده در مرجع [۱۹] است:

 $\sigma^{NL} = (1 - \xi^2 \nabla^2) \sigma_{ij} \tag{10}$

با توجه به اینکه تانسور کرنش قسمت متقارن تانسور گرادیان مرتبه اول تغییر شکل است، بنابراین میتوان گفت کـه عبارت ایک²۶_{kl} معادل تانسور گرادیان مرتبه سوم تغییر شکل است.

۲–۳– تئوری گرادیان ضمنی مرتبه دو

فرمول بندی بعدی که در این تحقیق از آن استفاده میشود، ترکیبی از دو مدل قبل بوده و معادله ریاضی آن بهصورت زیر است که در حقیقیت مبین این است که ترمهای اول، دوم، پنجم و ششم در معادله کلی (۱) انتخاب شدهاند:

(۱۱) (۱۱) (۱۱) $\sigma_{ij}^{NL} = (1 - \xi_2^2 \nabla^2) \sigma_{ij}^{NL}$ همان گونه که مشاهده می شود در این فرمول بندی گرادیان های مرتبه دوم تنش غیرمحلی و همچنین تنش کلاسیک (یا کرنش) به طور همزمان وارد شدهاند؛ لذا عنوان گرادیان ضمنی برای آن در نظر گرفته شده و با علامت اختصاری 10nd نشان داده می شود. در این فرمول بندی، دو ضریب اضافی نسبت به تئوری محلی در معادله ساختاری وارد شدهاند و با صفر بودن هر کدام از آنها یکی از تئوریهای گرادیان کرنشی مرتبه دوم یا غیر محلی دمخوری از آنها یکی از تئوریهای گرادیان کرنشی مرتبه دوم یا غیر محلی در معادله ساختاری وارد شدهاند و با صفر بودن هر کدام محلی در معادله ساختاری وارد شدهاند و با صفر بودن هر کدام محلی در معادله ساختاری وارد شدهاند و با صفر بودن هر کدام محلی در معادله ساختاری وارد شدهاند و با صفر بودن هر کدام می شود. در عین حال به منظ ور حفظ محلی معرفی شد، در تئوری جاری، هر دو ضریب یکسان و به معرفی شد. در تئوری جاری، هر دو ضریب یکسان و به صورت $3 = 2^3 = 1^3$ در نظر گرفته می شود.

۲-۴- تئوری کوپل تنش تغییر یافته یادآوری می شود که قبلاً تئوری گرادیان کرنش مرتبه دوم معرفی شد. با توجه به اینکه با فرض تغییر شکل کوچک،

$$\theta_{i,j} = \frac{1}{2}(\theta_{i,j} + \theta_{j,i}) + \frac{1}{2}(\theta_{i,j} - \theta_{j,i})$$
(14)

در تئوری زوج تنش، در کنار تانسور کرنش، فقط قسمت متقارن تانسور انحنا یا همان گرادیان چرخش در انرژی الاستیک سهیم است که با نماد $\chi_{ij} = \frac{1}{2}(\theta_{i,j} + \theta_{j,i})$ نمایش داده می شود. در این صورت، انرژی کرنشی با رابطه زیر تعیین می شود:

$$U = \frac{1}{2} \int (\sigma_{ij} \varepsilon_{ij} + \kappa_{ij} \chi_{ij}) dV$$
 (10)

همانگونه که در تئوری کلاسیک، ضریب تانسور کرنش در معادله فوق بهنام تانسور تنش و مزدوج یکدیگر هستند، در تئوری زوج تنش، ضریب تانسور گرادیان چرخش یعنی _{ان} مزدوج آن نامیده میشود که دارای دیمانسیون تنش طول است لذا تانسور کوپل تنش به آن اطلاق میشود. با وجودی که در تئوریهای قبلی همه مؤلفههای تنش و کرنش در قالب یک معادله واحد با هم در ارتباط هستند ولی در تئوری زوج تنش، تنش های کلاسیک با کرنشهای محلی بر اساس رابطه هوک تنش نیز در قالب معادلهای مجزا به صورت زیر با تانسور انحناء در ارتباط است. تعریف این ارتباط به یک ضریب اضافه نیاز دارد که در متن حاضر برای فراهم نمودن امکان مقایسه با میشود:

 $\kappa_{ii} = 2G\xi^2 \chi_{ii} \tag{19}$

تانسور انحناء معادل مشتقات مرتبه دوم تابع تغییر مکان است که بهنوعی به جابجایی در نقطه موردنظر و همچنین نقاط همسایه آن مربوط می شود. بنابراین تئوری زوج تنش را نیز می توان در زمره تئوری های غیر محلی قلمداد نمود و پارامتر کخ را نیز می توان به عنوان پارامتر غیر محلی یا ضریب مقیاس طول در نظر گرفت.

بنابراین بهطور خلاصه در کنار تئوری الاستیسیته محلی یا همان کلاسیک هوک، چهار تئوری دیگر شامل غیرمحلی دیفرانسیلی ارینگن، گرادیان کرنشی مرتبه دوم، گرادیان ضمنی

تانسور كرنش معادل قسمت متقارن تانسور گرادیان مرتبه اول تغییر شکل است پس می توان گفت که در تئوری ذکر شده قسمت متقارن تانسور گرادیان مرتب سوم تغییر شکل وارد فرمول بندی شده است. در این مرحله از گرادیان مرتبه اول تانسور کرنش در توسعه فرمولبندی استفاده میشود و در واقع ترمهای اول، دوم و سوم از معادله (۱) در توسعه معادلات ساختاری مورد استفاده قرار می گیرنـد. در نسـخه اولیـه تئـوری گرادیانی کرنش، پنج ضریب اضافه علاوه بر ضرایب الاستیک در فرمولبندی وارد می شود [۲۰]. با این حال در نسخه تغییر یافته از این تئوری تعداد ضرایب اضافه به سه عدد کاهش یافت[۲۱]. در واقع در ایـن تئـوری، قسـمت متقـارن تانسـور گرادیان مرتبه اول تغییر شکل (کرنش) و تانسور گرادیان مرتبه دوم تغییر شکل کـه لزومـاً متقـارن نیسـت وارد فرمـول.بنـدی می شود. در ویرایش دیگری از این تئوری فقط قسمت متقارن تانسور مذکور مد نظر قرار می گیرد که تحت عنوان تئوری اصلاح شده کوپل تنش شناخته شده [۲۲] و در متن حاضر با علامت اختصاری MCS نمایش داده می شود.

یادآوری میشود که تانسور گرادیان تغییر شکل بـهصـورت زیر تعریف میشود که به دو قسمت متقارن بهنام تانسور کرنش و غیر متقارن بهنام تانسور چرخش تجزیه میشود:

$$\mathbf{u}_{i,j} = \frac{1}{2} (\mathbf{u}_{i,j} + \mathbf{u}_{j,i}) + \frac{1}{2} (\mathbf{u}_{i,j} - \mathbf{u}_{j,i})$$
(17)

در معادله فوق u_i بردار تغییر مکان، و پرانتـزهـای اول و دوم بهترتیب تانسورهای متقارن و پاد متقارن هسـتند. بـا توجـه بـه اینکه تانسور پادمتقارن حاوی سه مؤلفه است میتـوان آن را بـا یک بردار بهنام بردار چرخش بهصورت زیر تعریف نمود:

 $\theta_i = \frac{1}{2} e_{ipq} u_{q,p} \tag{17}$

در معادله فوق، e_{ipq} تانسور مرتبه سوم جایگشت نام دارد. در اینجا تانسور انحناء به صورت گرادیان مرتبه اول تانسور یا بردار چرخش تعریف می شود. همان گونه که در رابطه زیر آورده شدهاست، این تانسور مرتبه دوم حاصل نیز به دو قسمت متقارن و پاد متقارن قابل تجزیه است:

$$\begin{cases} M_{ij} = \int\limits_{-h/2}^{+h/2} \sigma_{ij}zdz \\ \int\limits_{+h/2}^{+h/2} \sigma_{ij}dz \\ N_{ij} = \int\limits_{-h/2}^{+h/2} \sigma_{ij}dz \end{cases} \tag{1A}$$

متغیرهای تنش در معادلات فوق بر اساس نوع معادله ساختاری مورد استفاده به کرنشها وابسته است. از طرفی، با فرض کرنشهای کوچک، تانسور کرنش به صورت زیر به گرادیان تغییر شکل وابسته است:

$$\varepsilon_{ij} = \frac{1}{2} (\mathbf{u}_{i,j} + \mathbf{u}_{j,i}) \tag{14}$$

همچنین، با اعمال تئوری تغییر شکل سینماتیکی کرشهف، از مؤلفههای کرنش برشی خارج از صفحه صرفنظر شده و کرنشهای نرمال و برشی درون صفحه نیز طبق روابط زیر برحسب خیز عرضی ورق بیان می شوند:

$$\varepsilon_{xx} = -z \frac{\partial^2 w}{\partial x^2} , \quad \varepsilon_{yy} = -z \frac{\partial^2 w}{\partial y^2}$$

$$\gamma_{xy} = -2z \frac{\partial^2 w}{\partial x \partial y}$$
(Y •)

در ادامه، با استفاده از هر یک از معادلات سـاختاری کـه در بخش قبل معرفی شد، و به کارگیری روابط کـرنش- جابجـایی (۱۹) و جایگـذاری معـادلات کـرنش- خیـز (۲۰)، معادلـه دیفرانسیل حاکم بر کمانش گرافین توسعه داده شـده و در زیـر بخشهای پیش رو ارائه میگردد.

۳-۱- تئوری دیفرانسیلی کاهیده ارینگن
۱۰ تئوری دیفرانسیلی کاهیده ارینگن که در بخش قبل با استفاده از مدل دیفرانسیلی کاهیده ارینگن که در بخش قبل در رابطه (۷) معرفی شد معادله دیفرانسیل حاکم بر کمانش به صورت زیر حاصل می شود:

$$D_{11}\frac{\partial^{4}w}{\partial x^{4}} + 2\left(D_{12} + 2D_{66}\right)\frac{\partial^{4}w}{\partial x^{2}\partial y^{2}} + D_{22}\frac{\partial^{4}w}{\partial y^{4}} = \left(1 - \xi^{2}\nabla^{2}\right)\left(N_{xx}\frac{\partial^{2}w}{\partial x^{2}} + 2N_{xy}\frac{\partial^{2}w}{\partial x\partial y} + N_{yy}\frac{\partial^{2}w}{\partial x^{2}}\right)$$
(11)

در معادله فوق مؤلفههای سفتی خمشی صفحه مطابق روابط زیر تعریف میشود:

شکل ۱– مدل پیوسته گرافین و دستگاه مختصات مورد استفاده

مرتبه دوم و زوج تنش مطرح شد. در واقع غیر از تئوری کلاسیک، در بقیه تئوری ها علاوه بر کرنش در محل مورد محاسبه تنش، کرنش ها در همسایگی آن نیز در شکل گیری معادلات ساختاری نقش ایفا میکنند لذا در اینجا از ادبیات تئوری های غیر محلی برای آن ها استفاده می شود. همچنین برای امکان مقایسه نتایج کمی این فرمول بندی ها، پارامتری واحد برای مطالعه اثر غیر محلی در نظر گرفته شد که در ادامه در تحلیل کمانش گرافین مورد استفاده قرار می گیرد.

۳- معادلات حاکم بر کمانش نانوصفحات برای صفحهای که در شکل (۱) نشان داده شدهاست و با توجه به دستگاه مختصات انتخاب شده، با به کارگیری روش اصل تغییرات یا با ترکیب معادلات تعادل نیرو و گشتاور در جهات مختلف، معادله کمانش صفحه تحت بارهای درون صفحهای مختلف، معادله کمانش صفحه تحت بارهای درون صفحهای به ۲۰ مرا و عدم وجود نیروی عرضی، مطابق رابطه زیر به دست می آید[۲۳]:

$$\frac{\partial^{2} M_{xx}}{\partial x^{2}} + 2 \frac{\partial^{2} M_{xy}}{\partial x \partial y} + \frac{\partial^{2} M_{yy}}{\partial y^{2}} + N_{x} \frac{\partial^{2} W}{\partial x^{2}} + N_{y} \frac{\partial^{2} W}{\partial y^{2}} + 2N_{xy} \frac{\partial^{2} W}{\partial x \partial y} = 0$$
(1V)

در معادله فوق، w خیر عرضی ورق، M ها گشتاورهای داخلی خمشی وارد بر هر مقطع ورق هستند که برحسب تنش توزیع شده در امتداد ضخامت صفحه که در راستای مؤلفه z دستگاه مختصات قرار دارد، مطابق رابطه (۱۸) قابل بیان هستند:

$$D_{11} = \frac{E_1 h^3}{12(1 - \upsilon_{12}\upsilon_{21})} , \quad D_{12} = \frac{E_2 \upsilon_{12} h^3}{12(1 - \upsilon_{12}\upsilon_{21})}$$
(YY)

$$\begin{split} D_{22} = \frac{E_{211}}{12(1-\upsilon_{12}\upsilon_{211})} , \quad D_{66} = \frac{G_{12}n}{12} \\ \text{ sc transformula} , \quad D_{66} = \frac{G_{12}n}{12} \\ \text{ sc transformula} , \quad D_{66} = \frac{G_{12}n}{12} \\ \text{ sc transformula} , \quad E_{2} & e_{12} & e_{12} \\ \text{ sc transformula} , \quad E_{12} & e_{12} & e_{12} \\ \text{ sc transformula} , \quad E_{12} & e_{12} & e_{12} \\ \text{ sc transformula} , \quad E_{12} & e_{12} & e_{12} \\ \text{ sc transformula} , \quad E_{12} & e_{12} & e_{12} \\ \text{ sc transformula} , \quad E_{12} & e_{12} \\ \text{ sc transformula} ,$$

$$P^{-\mathbf{Y}-\mathbf{Y}}_{\mathbf{Y}} = \mathbf{Y}_{\mathbf{Y}} - \mathbf{Y}_{\mathbf{Y}} \mathbf{$$

$$\begin{aligned} & -\Psi - T^{2} - T^{$$

$$\partial y^0 = \partial x^2 \partial y^4$$

 $\left[1 - \xi_2^2 \nabla^2\right] (N_{xx} \frac{\partial^2 w}{\partial x^2} + 2N_{xy} \frac{\partial^2 w}{\partial x \partial y} + N_{yy} \frac{\partial^2 w}{\partial x^2})$
لازم به ذکر است که در بررسی عددی قید $\xi_1 = \xi_2 = \xi_1$ لحاظ

۳–۴– تئوری زوج تنش تغییر یافته

باکاربرد تئوری ساختاری زوج تنش تغییر یافته، روابط (۱۵) و(۱٦)، میتوان انرژی الاستیک جسم را برحسب گرادیانهای جابجایی استخراج نمود. در این صورت با اجرای روش تغییرات یا کار مجازی معادله دیفرانسیل حاکم بر کمانش گرافین مطابق رابطه (۲۵) به دست میآید [۲۴]:

$$\begin{split} D_{11}' \frac{\partial^4 w}{\partial x^4} + 2\overline{D}_{12}' \frac{\partial^4 w}{\partial x^2 \partial y^2} + D_{22}' \frac{\partial^4 w}{\partial y^4} = \\ & N_{xx} \frac{\partial^2 w}{\partial x^2} + 2N_{xy} \frac{\partial^2 w}{\partial x \partial y} + N_{yy} \frac{\partial^2 w}{\partial x^2} \\ & \text{Implies the set of } \\ & \text{Implies the set of \\ & \text{Implies the set of } \\ & \text{Implies the set of } \\ \\ & \text{Implies the set of } \\ & \text{Impli$$

با مرور و مقایسه معادلات بهدست آمده در این بخش، مشخص می شود که بر اساس تئوری کاهیده ارینگن و تئوری زوج تنش تغییر یافته، معادله حاکم از مرتبه چهار بهدست آمده است، در حالی که بر اساس اعمال تئوری گرادیان کرنش مرتبه دو و تئوری گرادیان ضمنی مرتبه دو، معادله دیفرانسیل مرتبه شش حاصل شده است. تفاوت مهم دیگر این معادلات در چگونگی تأثیر ضریب اندازه یا همان پارامتر غیر محلی است؛ به گونهای که در تئوری دیفرانسیلی کاهیده ارینگن این پارامتر فقط در سمت راست معادله به صورت ضریب نیروی خارجی ظاهر شده در حالی که در سایر تئوری ها به صورت ضریب این حال، با صفر قرار دادن مقدار ضریب اندازه در هر کدام از این حال، با صفر قرار دادن مقدار ضریب اندازه در هر کدام از تئوری ساختاری محلی هوک حاصل می شود.

۳-۵- شرایط مرزی
برای تعیین پاسخ نهایی هر معادله دیفرانسیل مقدار مرزی، به تعدادی
شرط مرزی متناسب با مرتبه معادله نیاز است. در اینجا دو نوع شرط

مرزی شامل الف-همه مرزها کاملاً گیردار و ب-همه مرزها تکیـهگـاه ساده مورد مطالعه قرار میگیرد که بهترتیب با علامت اختصـاریC و S نمایش داده میشوند. صرفنظر از بیان جزئیـات، در نهایـت معـادلات مربوط به شرایط معرفی شده بهصورت زیر قابل بیان است:

$$S\begin{cases} x = 0, a \begin{cases} w = 0 \\ \frac{\partial^2 w}{\partial x^2} = 0 \\ y = 0, b \begin{cases} w = 0 \\ \frac{\partial^2 w}{\partial y^2} = 0 \end{cases} C \begin{cases} x = 0, a \begin{cases} w = 0 \\ \frac{\partial w}{\partial x} = 0 \\ y = 0, b \begin{cases} w = 0 \\ \frac{\partial^2 w}{\partial y^2} = 0 \end{cases} (Y \beta) \end{cases}$$

در واقع با پیادهسازی روش تغییرات که پیشتر برای استخراج معادله دیفرانسیل به آن اشاره شد، شرایط مرزی نیز بهدست میآیند [۲۵]. در نهایت فرم خلاصه شده روابط مربوطه برای شرایط معرفی شده در بالا به صورت زیر حاصل می شود:

$$S \begin{cases} x = 0, a \begin{cases} w = 0 \\ \frac{\partial^2 w}{\partial x^2} = 0 \\ \frac{\partial^4 w}{\partial x^4} = 0 \end{cases} \\ y = 0, b \begin{cases} w = 0 \\ \frac{\partial^2 w}{\partial x^4} = 0 \\ \frac{\partial^2 w}{\partial y^2} = 0 \\ \frac{\partial^2 w}{\partial y^2} = 0 \\ \frac{\partial^4 w}{\partial y^4} = 0 \end{cases} \\ C \begin{cases} w = 0 \\ y = 0, b \begin{cases} w = 0 \\ \frac{\partial w}{\partial x^3} = 0 \\ \frac{\partial w}{\partial y} = 0 \\ \frac{\partial^3 w}{\partial y^3} = 0 \end{cases}$$
 (YV)

۴- حل معادلات

در اینجا از روش تقریبی صفر بودن انتگرال مانده های وزندار روی حوزه هندسه مسأله با رویکرد گلرکین برای حل معادلات حاکم استفاده می شود. بر اساس این روش، مجهول اصلی بهصورت ترکیب خطی از توابع تقریب درونیاب، (ψ_k(x,y) با ضرایب ثابت می مطابق رابطه زیر انتخاب می شود:

$$w(x, y) = \sum_{k=1}^{mn} \alpha_k \psi_k(x, y)$$
(YA)

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۳، شمارهٔ ۲، زمستان ۱۳۹۳

شرایط مرزی مسأله را ارضا نمایند. در این جا برای ساده تر شدن بیان شرایط مرزی، تبدیل مختصات از دستگاه اولیه y - x - y به دستگاه بی بعد $\eta - \zeta$ با مبدأ منطبق بر مرکز ورق انجام می شود. لازم به ذکر است که برای تغییر متغیرها از دستگاه اولیه به دستگاه جدید، ماتریس تبدیل به نام ژاکوبین انتقال به کار می رود که در اینجا با ماتریس [J] نمایش داده می شود:

$$\begin{split} \zeta &= \frac{1}{a} (2x - a) \ , \ \eta = \frac{1}{b} (2y - b) \\ 0 &\leq x \leq a \ , \ 0 \leq y \leq b \ , \ -1 \leq \zeta \ , \ \eta \leq 1 \\ \begin{bmatrix} \mathbf{J} \\ \frac{\partial x}{\partial \zeta} & \frac{\partial y}{\partial \zeta} \\ \frac{\partial x}{\partial \eta} & \frac{\partial y}{\partial \eta} \end{bmatrix} \tag{4.10}$$

در ادامه، هر تابع تقریب دو متغیره بهصورت حاصل ضرب دو تابع تک متغیره انتخاب میشود که در اینجا از توابع هارمونیک زیر بهترتیب برای شرایط تکیهگاهی ساده و گیردار استفاده میشود که با بالا نویس S و C مشخص شدهاند:

$$\begin{split} \psi_{k}^{S} &= \sin\left(\frac{m\pi\zeta}{2}\right)\sin\left(\frac{n\pi\eta}{2}\right) \qquad (\forall \gamma \circ) \\ \psi_{k}^{C} &= \cos^{2}\left(\frac{m\pi\zeta}{2}\right)\cos^{2}\left(\frac{n\pi\eta}{2}\right) \qquad (\forall \gamma \circ) \end{split}$$

با قرار دادن پاسخ انتخابی ارائه شده در رابطه (۲۸) در هر کدام از معادلات دیفرانسیل به دست آمده در بخش قبل و پیادهسازی روش صفر نمودن انتگرال مانده های وزن دار گلرکین، معادلاتی جبری با شکل کلی ماتریسی زیر حاصل میشود که در واقع یک معادله مقدار ویژه است. تعداد این معادلات ماتریسی متناسب با تعداد جملات انتخابی در تابع تقریب است:

$$\left\{ \begin{bmatrix} \mathbf{A} \end{bmatrix} - \Omega \begin{bmatrix} \mathbf{B} \end{bmatrix} \right\} \left\{ \boldsymbol{\alpha} \right\} = 0 \tag{(71)}$$

Ω بار بدون بعد در راستای یک و برابر مقدار ویژه ماتریسهای سفتی رابطه (۳۱) است.

$$B_{ij}^{2^{nd}SG} = \int_{-1-1}^{+1+1} \psi_i \left[\frac{\partial^2 \psi_j}{\partial \zeta^2} + \Lambda \frac{\partial^2 \psi_j}{\partial \eta^2} \right] |\mathbf{J}| d\zeta d\eta \qquad (-\Psi\Psi)$$

$$\begin{aligned} \mathbf{A}_{ij}^{2^{nd}IG} &= \int_{-1-1}^{+1+1} \psi_i \{ \frac{\partial^4 \psi_j}{\partial \zeta^4} + \\ & 2 \frac{\left(\mathbf{D}_{12} + 2\mathbf{D}_{66} \right)}{\mathbf{D}_{11}} \frac{\partial^4 \psi_j}{\partial \zeta^2 \partial \eta^2} + \frac{\mathbf{D}_{22}}{\mathbf{D}_{11}} \frac{\partial^4 \psi_j}{\partial \eta^4} - \\ & \xi^2 \left(\frac{\partial^6 \psi_j}{\partial \zeta^6} + \frac{\partial^6 \psi_j}{\partial \zeta^4 \partial \eta^2} + \right) \end{aligned}$$

$$2\frac{\left(D_{12}+2D_{66}\right)}{D_{11}}\left(\frac{\partial^{6}\psi_{j}}{\partial \zeta^{4}\partial n^{2}}+\frac{\partial^{6}\psi_{j}}{\partial \zeta^{2}\partial n^{4}}\right)+$$

$$\frac{D_{22}}{D_{11}}(\frac{\partial^6\psi_j}{\partial\eta^6} + \frac{\partial^6\psi_j}{\partial\zeta^2\partial\eta^4}))\} \big| \mathbf{J} \big| d\zeta d\eta$$

$$B_{ij}^{2^{nd}IG} = \int_{-1-1}^{+1+1} \psi_i \left[1 - \xi^2 \nabla^2 \right] \left[\frac{\partial^2 \psi_j}{\partial \zeta^2} + \Lambda \frac{\partial^2 \psi_j}{\partial \eta^2} \right] |\mathbf{J}| d\zeta d\eta \quad (-\mathbf{\Psi}\mathbf{F})$$

$$A_{ij}^{MCS} = \int_{-1-1}^{+1+1} \psi_i \left\{ \frac{\frac{\partial^4 \psi_j}{\partial \zeta^4} + \frac{2\left(D_{12}' + 2D_{66}'\right)}{D_{11}'} \frac{\partial^4 \psi_j}{\partial \zeta^2 \partial \eta^2}}{\frac{\partial \zeta^2}{\partial \gamma^2}} \right\} \left| \mathbf{J} \right| d\zeta d\eta \quad (\underline{\downarrow} \downarrow \vdash \Upsilon \Delta)$$

$$B_{ij}^{MCS} = \int_{-1-1}^{+1+1} \psi_i \left[\frac{\partial^2 \psi_j}{\partial \zeta^2} + \Lambda \frac{\partial^2 \psi_j}{\partial \eta^2} \right] |\mathbf{J}| d\zeta d\eta \qquad (- \nabla \Delta)$$

۵- نتایج عددی و بحث

(۳۴-الف)

خواص صفحه گرافین مورد بررسی مطابق جـدول ۱ در نظـر گرفته شدهاست. لازم به ذکراست که طی حل عددی، ضخامت نانوصفحه h = 0.34nm در نظر گرفته شده و ابعاد آن متغیر است و در مواقعی که ابعاد صفحه ذکر نشده، مقدار a = b = 5 nm مدنظر است. [**B**] = B_{ij} ماتریس های سفتی نامیده می شوند که متناسب با هر کدام از تئوریهای ساختاری معرفی شده دارای مقادیر متفاوتی خواهند بود. با پیادهسازی روش حل بر روی معادلـه حاکم بهدست آمده با کاربرد تئوری ساختاری دیفرانسیلی کاهیده ارینگن، معادله (۲۱)، این ماتریس ها بـهصـورت زیـر بەدست مى آيد كە براى مشخص شدن آنھا بالانويس خاص آن بەكار رفتە است:

$$\mathbf{B}_{ij}^{\text{TDNL}} = \int_{-1-1}^{+1+1} \psi_{i} \left\{ \left(1 - \xi^{2} \nabla^{2}\right) \left(\frac{\partial^{2} \psi_{j}}{\partial \zeta^{2}} + \Lambda \frac{\partial^{2} \psi_{j}}{\partial \eta^{2}}\right) \right\} \left| \mathbf{J} \right| d\zeta d\eta \qquad (\mathbf{\psi})$$

در معادلات فـوق، |J|دترمينـان مـاتريس ژاكـوبين تبـديل مختصات، نسبت بارهای نرمال $N_y = \Lambda = \frac{N_y}{N_y}$ مختصات، نسبت بارهای نرمال صفحهای N_{xv} = 0 لحاظ شده است. به ترتیبی مشابه، با پیادهسازی روش حل بر روی معادلات (۲۳)، (۲۴) و (۲۵) که به ترتیب مربوط به کاربرد تئوریهای گرادیان کرنش مرتبه دو، گرادیان ضمنی مرتبه دو و زوج تمنش تغییر یافته، ماتریس های سفتی مسأله مقدار ویژه به شـرح زیـر بـهدسـت میآیند که برای نمایش آنها از بالانویس های معرفی شده مربوطه استفاده شدهاست:

$$\begin{split} \mathbf{A}_{ij}^{2^{nd}SG} &= \int_{-1-1}^{+1+1} \psi_{i} \{ \frac{\partial^{4} \psi_{j}}{\partial \zeta^{4}} + \\ & 2 \frac{\left(\mathbf{D}_{12} + 2\mathbf{D}_{66} \right)}{\mathbf{D}_{11}} \frac{\partial^{4} \psi_{j}}{\partial \zeta^{2} \partial \eta^{2}} + \frac{\mathbf{D}_{22}}{\mathbf{D}_{11}} \frac{\partial^{4} \psi_{j}}{\partial \eta^{4}} - \\ & \xi^{2} \left(\frac{\partial^{6} \psi_{j}}{\partial \zeta^{6}} + \frac{\partial^{6} \psi_{j}}{\partial \zeta^{4} \partial \eta^{2}} + \\ & 2 \frac{\left(\mathbf{D}_{12} + 2\mathbf{D}_{66} \right)}{\mathbf{D}_{11}} \left(\frac{\partial^{6} \psi_{j}}{\partial \zeta^{4} \partial \eta^{2}} + \frac{\partial^{6} \psi_{j}}{\partial \zeta^{2} \partial \eta^{4}} \right) + \\ & \frac{\mathbf{D}_{22}}{\mathbf{D}_{11}} \left(\frac{\partial^{6} \psi_{j}}{\partial \eta^{6}} + \frac{\partial^{6} \psi_{j}}{\partial \zeta^{2} \partial \eta^{4}} \right) \} |\mathbf{J}| d\zeta d\eta \end{split}$$

		- 6	J - J - J - J - J - J - J - J - J - J -	
v ₂₁	v ₁₂	E ₂ (GPa)	E ₁ (GPa)	
۰ /٣	۰ /٣	1090	1080	ايزوتروپيک
۰/۲V	۰ /٣	١٥٨٨	1768	ارتوتروپيک

جدول ۱- خواص الاستیک صفحه تک لایه گرافین[۱۴]

جدول ۲- مطالعه همگرایی بار کمانش ورق گرافین ایزوتروپیک با شرایط تکیهگاهی ساده تحت فشار دومحوری با لحاظ 0.4 = 5 بر اساس تئوری غیرمحلی کاهیده

پارامتر کمانش					
حل تحلیلی ناویر [۱۶, ۲۶]	مربعات دیفرانسیلی [۲۶]	گلرکین با استفاده از توابع تقریب لاگرانژی[۱۶]	گلرکین با استفاده از توابع تقریب هارمونیک (تحقیق جاری)	تعداد توابع تقريب	
	_	4/2519	۴/٧۴٧ ۰	(۳و۳)	
	_	4/2519	4/2400	(۴ و ۴)	
4/740 •	_	۴/۷۴۷ o	4/2400	(۵و۵)	
	_	۴/۷۴۷ o	4/2400	(حو ح)	
	۴/٧۴٧ ۰	۴/۷۴۷۰	٤/٧٤٧°	(۷و۷)	

۵–۱– همگرایی و اعتبارسنجی نتایج

بهمنظور بررسی سرعت همگرایی و اعتبارسنجی روش حل، مقایسهای بین نتایج حل حاضر و نتایج گزارش شده در سایر مراجع انجام می شود. همان طور که در جدول ۲ مشاهده می شود تطابق خوبی بین نتایج به دست آمده برقرار است. افزون بر این سرعت همگرایی نتایج در روش حل حاضر و با استفاده از توابع تقریب هارمونیک سریعتر است. همچنین با انتخاب چهار تابع درون یاب در راستای مورد نظر، پاسخ همگرا می شود. بنابراین در ادامه، از چهار تابع درون یاب در هر راستا استفاده می شود.

۲-۵ - اثر ضریب اندازه و ابعاد نانوصفحه بر رفتار کمانش تفاوت اصلی تئوریهای وابسته به مقیاس مورد استفاده در تحقیق جاری نسبت به تئوری کلاسیک، در وارد شدن پارامتر اثر اندازه است. حال سؤال ایناست که بهصورت

عددی این پارامتر چه تأثیری بر نتایج دارد. به منظور پاسخ به این سؤال، به ازای مقادیر مختلف از این پارامتر و همچنین برای اندازه های مختلف گرافین، بار بحرانی کمانش و نسبت بار کمانش تعیین می شود. منظور از این نسبت، نسبت بار کمانش محاسبه شده از هر کدام از تئوری های غیر محلی به بار محاسبه شده از تئوری کلاسیک است که در واقع با صفر کردن ضریب غیر محلی در هر کدام از تئوری های غیر محلی بهدست می آید.

به عنوان نمونه در شکل های (۲) تا (۵)نسبت بار کمانش بر حسب ضریب اندازه برای ابعاد مختلف گرافین مربعی ارتوتروپ تحت فشار دومحوری یکنواخت و با تکیه گاههای ساده بر اساس چهار تئوری غیر محلی مورد بررسی، ترسیم شده است. با توجه به نمودارهای ارائه شده، بار بحرانی کمانش در هر چهار تئوری به اثر اندازه وابسته است. مشاهده می شود که در نمودارهای مربوط به اندازه صفحه کوچکتر، نمو تغییرات

1.4

1.2

نمودارها یا به بیانی دیگر شدت تغییرات آنها با ضریب اندازه، بسیار شدیدتر از نمودارهای مربوط به صفحه بزرگتر است. بنابراین، می توان گفت که در اندازه های صفحه کوچک تأثیر ضریب اندازه زیاد است و با افزایش ابعاد صفحه، تأثیر این پارامتر تضعیف می گردد. بدین ترتیب هر چهار فرمول بندی هدف اولیه توسعه تئوری الاستیسیته وابسته به مقیاس، یا به عبارتی لحاظ کردن اثر اندازه را برآورده می کند. با این همه، مشاهده می شود که از منظر تاثیر ضریب اندازه، نتایج تئوری دیفرانسیلی کاهیده ارینگن از نظر نوع وابستگی در تضاد با بقیه است به گونه ای که، همواره نسبت بار بحرانی کمتر از

0.4

شکل ۳- نسبت بار کمانش برحسب ضریب غیر محلی برای صفحه

گرافین با اندازههای مختلف– با اعمال تئوری گرادیان کرنش مرتبه دو

پارامتر ناموضعی (نانومتر)

0 2

0.6

0.8

1.15

•a=5 nm •a=10 nm

شکل ۵- نسبت بار کمانش برحسب ضریب غیر محلی برای صفحه گرافین با اندازههای مختلف– با اعمال تئوری زوج تنش تغییریافته

واحد و در مقابل در تئوری گرادیان کرنش مرتبه دو، گرادیان ضمنی و زوج تنش این مقدار بزرگتر از واحد است. این نکته بدان معناست که برای یک نانوصفحه با ابعاد ثابت، هر چه ضریب اندازه افزایش یابد تئوری غیرمحلی کاهیده ارینگن بار بحرانی کمانش را کمتر پیشبینی مینماید و در مقابل تئوریهای گرادیان کرنش مرتبه دو، گرادیان ضمنی و زوج تنش مقدار آنرا بیشتر پیشبینی میکند. حال این سؤال مطرح میشود که کدام یک از این پیشبینیها صحیح هست. بهترین روش برای پاسخ به این سؤال مقایسه نتایج حاصل با مقادیر واقعی اندازه گیریشده است. واقعیت این است که همان گونه

از تئوري هاي وابسته به مقياس، بهتر مي تواند رفتار وابسـتگي به اندازه را توصيف كند. در اين راستا مي توان گفت كه، بهتـر است در اندازههای صفحه بسیار کوچک، یکی از تئوریهای گرادیان کرنش مرتبه دو، گرادیان ضمنی مرتبه دو یا زوج تنش تغییر یافته استفاده شود و برای صفحه با اندازههای بزرگتر، تئوری دیفرانسیلی کاهیده اریـنگن سـازگارتر بـهنظـر میرسد نوع تغییرات نمودارهای مربوطه به آن دارای فرم مجانبي ميباشد. علىرغم اينها نويسندگان تحقيق حاضر معتقدند که این نـوع وابسـتگی بـه انـدازه، در مـواد مختلـف یکسان نبوده و با توجه به نوع پیوند بین اتمهای آن می تواند با كاهش اندازه نانوصفحه سفتي آن افزايش يا كاهش يابد. با این همه، لازم بهذکر است که بر اساس بیشتر نتایج ارائه شده با روش ديناميكملكولي، مدول الاستيك گرافين با افـزايش ابعاد آن افزایش یافته و به مقدار حدی ثابتی میل میکند لـذا می توان گفت تئوری کاهیده ارینگن تطابق بیشتری با این دسته نتایج دارد .بر اساس آن با کاهش ضریب غیرمحلی نسبت بار بحرانی افزایشیافته و به مقدار حدی واحد میل میکند. به عبارت دیگر سفتی الاستیک گرافین با افزایش ابعاد صفحه افزایش مییابد، ولی برای پاسخ قطعی به نوع وابستگی خواص به ابعاد باید اطلاعات جامعی از اندازه گیری های آزمایشگاهی برای مواد مختلف در اختیار باشد.

۵-۳- اثر شرایط مرزی بر رفتار کمانش

در شکلهای(٦) تا (٩) وابستگی بار کمانش بدون بعد به ضریب اندازه برای صفحه گرافین با مشخصات ارتوتروپیک تحت فشار دومحوری، با تکیهگاه ساده و گیردار ترسیم شده است. مشاهده میشود که بر اساس هر چهار تئوری، بار کمانش بدون بعد و اثر ضریب اندازه بر رفتار کمانش بهازای شرایط تکیهگاهی گیردار بیش از شرایط تکیهگاهی ساده است. با دقت بیشتر در نمودارها مشاهده میشود که نمو تغییرات نمودارهای مربوط به تکیهگاه گیردار در هر چهار تئوری بیش از شرایط تکیه گاه ساده است. به علاوه، مشاهده می شود که به ازای

که در مقدمه بیان شد، داده های تجربی اندکی در مورد مطالعه تأثیر اندازه نانوصفحهها بر روی ویژگیهای آن گزارش شده است. بر اساس نتایج روش دینامیکملکولی که توسط نـی و همکاران گزارش شده است در محدوده ابعاد صفحه دو تا حدود نه نانومتر، مدول یانگ گرافین چندان تغییر نمی کند [۴]. از سوی دیگر وانگ و همکاران با استفاده از روش ديناميکملکولي پيش بيني ميکنند که با افزايش ابعاد گرافين مدول الاستیک آن افزایش یافته و به یک مقدار حدی میل میکند [۵]. در کنار این، اگیاناپولوس و همکاران گزارش کردهاند که با افزایش اندازه عرض صفحه گرافین تا حدود دو نانومتر برخی ضرایب الاستیک آن کاهش مییابد و پـس از آن شروع به افزایش کرده و به یک مقدار حدی میل میکنـد [۶]. نظر اخیر در مورد نوع وابستگی خواص به اندازه با عقیده نویسندگان تحقیق جاری تطابق بیشتری دارد. در ورق با اندازههای بسیار کوچک تعداد اتمهای تشکیل دهنده آن بسیار کم است و انتظار میرود که سفتی الاستیک کـل در محـدوده سفتی پیوند محکم بین اتمهای کربن باشد. از طرف دیگر با افزایش اندازه صفحه، تعـداد اتـمهـا افـزایش یافتـه و برآینـد پیوندهای بین اتمی در راستاهای مختلف در خواص کلی تأثیر می گذارند کے اپن مسأله می تواند باعث کاهش ضریب الاستیک گردد. با این حال با افزایش بیشتر اندازه صفحه، تعداد و راستای پیوندها نیز بهطور چشم گیری افزایشیافته و از لحاظ آماری ویژگیها به سمت پایداری به یک مقـدار حـدی پیش میرود. با جمعبندی این توضیحات، سفتی صفحه نمی تواند با کاهش ابعاد آن به طور پیوسته شکل کاهشی یا افزایشی داشته باشد بلکه پیشبینی میشود در طی مسیر تغییر خود به حد پایداری بهصورت مجانبی میل کند. با توجـه بـه اینکه طی کاهش ابعاد نانوصفحه، تئوری غیر محلبی کاهیده ارینگن کاهش مداوم و سایر تئوریها، افزایش پیوسته سفتی را پیش بینی میکنند به نظر میرسد هیچ یک از آن ها نمی توانند رفتار نانو صفحه در اندازههای مختلف را بـهطـور دقیق نمایندگی کند. از اینرو میتوان پیشبینی کرد که ترکیبی

صفحه گرافین بهازای شرایط تکیهگاهی ساده و گیردار-با اعمال تئوری گرادیان ضمنی مرتبه دو

صفحه گرافین بهازای شرایط تکیهگاهی ساده و گیردار– با اعمال تئوری زوج تنش تغییر یافته

کرنشی مرتبه دو، گرادیان ضمنی مرتبه دو و تا حدی زوج تنش تغییر یافته دارد ولی تأثیر کمی آن در هر کدام از آنها متفاوت است. لذا مجدد یادآوری می گردد که برای تعیین مقدار مناسب ضریب اندازه به نتایج تجربی بیشتر با طیف گستردهتر نیاز می باشد.

4–**۴– اثر خواص الاستیک بر رفتار کمانش** بهمنظور بررسی اثرات غیر ایزوتروپ بودن گرافین، بار کمانش

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۳، شمارهٔ ۲، زمستان ۱۳۹۳

تئوري غيرمحلي كاهيده

ضریب اندازه صفر، همه تئوریها پاسخ یکسانی میدهند در حالی که با افزایش ضریب مذکور تفاوت پاسخهای آنها بیشتر میشود. از طرفی، با اعمال تئوری دیفرانسیلی کاهیده ارینگن، افزایش ضریب اندازه باعث کاهش بار کمانش میشود در حالیکه در سایر تئوریها وابستگی معکوس است. مقایسه عددی مقادیر بهدست آمده نشان میدهد که ضریب غیرمحلی از نظر کیفی تأثیر مشابهی در تئوریهای گرادیان

بدون بعد ورقه تکلایه گرافین ایزوتروپ و ارتوتروپ بر اساس هر چهار تئوری برحسب تغییرات ضریب غیرمحلی بهازای شرایط تکیهگاهی ساده، در شکلهای (۱۰)تا (۱۳) نشان داده شده است. مشاهده می شود که بر اساس پیش بینی هر چهار تئوری بار کمانش بدون بعد ورقه گرافین ارتوتروپیک بهازای تمام مقادیر ضریب اندازه، بیش از بار کمانش بدون بعد ورقه گرافین با مشخصات ایزوتروپ است. با توجه به این که مطابق جدول ۱، مدول یانگ در راستای ۱ و ۲ ارتوتروپی بیش از

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۳، شمارهٔ ۲، زمستان ۱۳۹۳

ضرایب نظیر در حالت ایزوتروپ هستند، بـزرگتـر بـودن بـار بحرانی کمانش صفحه ارتوتروپ نسبت بـه صفحه ایزوتـروپ منطقی به نظر میرسد.

۶- نتيجه گيري

طی تحقیق جاری، این نتیجه حاصل شد که که مدلسازی نانوصفحه وابسته به معادله الاستیسیته ساختاری است؛ بهطوری که مرتبه معادله دیفرانسیل حاکم متناسب با نوع معادله نمی توان با قاطعیت تئوری مناسب برای مدلسازی نانوصفحات را پیشنهاد داد. با این وجود بهنظر می رسد هر کدام از تئوری ها برای محدوده ای از اندازه نانوصفجه سازگار است لذا ترکیبی از آنها می تواند برای مدل سازی نانوصفحات مناسب باشد. همچنین اثرات غیر ایزوتروپ بودن و نوع شرایط تکیه گاهی بر روی بار کمانش مورد مطالعه قرار گرفت و این نتیجه حاصل شد که ظرفیت کمانشی صفحه ارتوتروپ بیش از صفحه ایزوتروپ است.

- Chasiotis, I., and Knauss, W. G., "The Mechanical Strength of Polysilicon Films: Part 2. Size Effects Associated with Elliptical and Circular Perforations", *Journal of the Mechanics and Physics of Solids*, Vol. 51, pp. 1551-1572, 2003.
- Wang, C., Frogley, M. D., Cinque, G., Liu, L. Q., and Barber, A. H., "Deformation and Failure Mechanisms in Graphene Oxide Paper Using in Situ Nanomechanical Tensile Testing", *Carbon*, Vol. 63, pp. 471-477, 2013.
- Jafari, A., Khatibi, A. A., and Mashhadi, M. M., "Evaluation of Mechanical and Piezoelectric Properties of Boron Nitride Nanotube: A Novel Electrostructural Analogy Approach", *Journal of Computational and Theoretical Nanoscience*, Vol. 9, pp. 461-468, 2012.
- Ni, Z., Bu, H., Zou, M., Yi, H., K. Bi, and Chen, Y., "An Isotropic Mechanical Properties of Graphene Sheets from Molecular Dynamics", *Physica B: Condensed Matter*, Vol. 405, pp. 1301-1306, 2010.
- Wang, C. G., Lan, L., Liu, Y. P., and Tan, H. F., "Multiple Component Correlation Model for Elastic Modulus of Single Layer Graphene Sheets", *Physica E: Low-dimensional Systems and Nanostructures*, Vol. 56, pp. 372-376, 2014.
- Giannopoulos, G. I., Liosatos, I. A., and Moukanidis, A. K., "Parametric Study of Elastic Mechanical Properties of Graphene Nanoribbons by a New Structural Mechanics Approach", *Physica E: Lowdimensional Systems and Nanostructures*, Vol. 44, pp. 124-134, 2011.
- Narendar, S., "Buckling Analysis of Micro-/Nano-Scale Plates Based on Two-Variable Refined Plate Theory Incorporating Nonlocal Scale Effects", *Composite Structures*, Vol. 93, pp. 3093–3103, 2011.
- Akgöz, B., and Civalek, Ö., "Strain Gradient Elasticity and Modified Couple Stress Models for Buckling Analysis of Axially Loaded Micro-Scaled Beams", *International Journal of Engineering*

ساختاری است. به علاوه نشان داده شد که چگونگی بروز اثر ضریب اندازه صفحه به نوع معادله ساختاری وابسته است. بر اساس نتایج عددی به دست آمده، با اعمال تئوری دیفرانسیلی غیر محلی کاهیده، افزایش پارامتر غیر محلی باعث کاهش بار کمانش می شود در حالی که طبق پیش بینی تئوری گرادیان کرنش مرتبه دو، تئوری گرادیان ضمنی مرتبه دو و تئوری زوج تنش تغییر یافته، بار کمانش افزایش می یابد. مرور مراجع نشان می دهد که یکتایی در نتایج گزارش شده وجود ندارد لذا

مراجع

Science, Vol. 49, pp. 1268-1280, 2011.

- Lim, C. W., "On the Truth of Nanoscale for Nanobeams Based on Nonlocal Elastic Stress Field Theory: Equilibrium, Governing Equation and Static Deflection", *Applied Mathematics and Mechanics*, Vol. 31, pp. 37–54, 2010.
- Song, F., Huang, G. L., Park, H. S., and Liu, X. N., "A Continuum Model for the Mechanical Behavior of Nanowires Including Surface and Surface-Induced Initial Stresses", *International Journal of Solids and Structures*, Vol. 48, pp. 2154-2163, 2011.
- Pradhan, S. C., and Murmu, T., "Small Scale Effect on the Buckling of Single-Layered Graphene Sheets under Biaxial Compression via Nonlocal Continuum Mechanics", *Computational Materials Science*, Vol. 47, pp. 268–274, 2009.
- Murmu, T., Sienz, J., Adhikari, S., and Arnold, C., "Nonlocal Buckling of Double-Nanoplate-Systems under Biaxial Compression", *Composites*: Part B, Vol. 44, pp. 84–94, 2013.
- Ghorbanpour Arani, A., Kolahchi, R., and Vossough, H., "Buckling Analysis and Smart Control of SLGS Using Elastically Coupled PVDF Nanoplate Based on the Nonlocal Mindlin Plate Theory", *Physica B: Condensed Matter*, Vol. 407, pp. 4458-4465, 2012.
- Arani, A. G., Shiravand, A., Rahi, M., and Kolahchi, R., "Nonlocal Vibration of Coupled DLGS Systems Embedded on Visco-Pasternak Foundation", *Physica B*, Vol. 407, pp. 4123–4131, 2012.
- 15. Eringen, A. C., *Nonlocal Continuum Field Theories*, NewYork: Springer-Verlag, 2002.
- 16. Babaei, H., and Shahidi, A. R., "Small-Scale Effects on the Buckling of Quadrilateral Nanoplates Based on Nonlocal Elasticity Theory Using the Galerkin Method", *Archive of Applied Mechanics*, Vol. 81, pp. 1051-1062, 2011.
- 17. Aksencer, T., and Aydogdu, M., "Levy Type Solution Method for Vibration and Buckling of Nano Plates Using Non Local Elasticity Theory", *Physica*

E, Vol. 43, pp. 954–959, 2011.

- Narendar, S., and Gopalakrishnan, S., "Scale Effects on Buckling Analysis of Orthotropic Nanoplates Based on Nonlocal Two-Variable Refined Plate Theory", *Acta Mechanica*, Vol. 223, pp. 395-413, 2012.
- Aifantis, E. C., "On Thegradient Approach Relation to Eringen's Nonlocal Theory", *International Journal of Engineering Science*, Vol. 49, pp. 1367–1377, 2011.
- Mindlin, R. D., and Eshel, N. N., "On First Strain-Gradient Theories in Linear Elasticity", *International Journal of Solids and Structures*, Vol. 4, pp. 109– 124, 1968.
- 21. Lam, D. C. C., Yang, F., Chong, A. C. M., Wang, J., and Tong, P., "Experiments and Theory Strain Gradient Elasticity", *Journal of the Mechanics and Physics of Solids*, Vol. 51, pp. 1477–1508, 2003.
- 22. Yang, F., Chong, A. C. M., Lam, D. C. C., and Tong, P., "Couple Stress Based Strain Gradient Theory for

Elasticity", International Journal of Solids and Structures, Vol. 39, pp. 2731-2743, 2002.

- 23. Venstel, E., and Krauthammer, T., *Thin Plates and Shells: Theory : Analysis, and Applications*, 1st ed.: CRC Press, 2001.
- 24. Tsiatas, G. C., "A New Kirchhoff Plate Model Based on a Modified Couple Stress Theory", *International Journal of Solids and Structures*, Vol. 46, pp. 2757-2764, 2009.
- 25. Papargyri-Beskou, S., Giannakopoulos, A. E.,and Beskos, D. E., "Variational Analysis of Gradient Elastic Flexural Plates Under Static Loading", *International Journal of Solids and Structures*, Vol. 47, pp. 2755-2766, 2010.
- 26. Malekzadeh, P., Setoodeh, A. R., and Alibeygi Beni, A., "Small Scale Effect on the Thermal Buckling of Orthotropic Arbitrary Straight-Sided Quadrilateral Nanoplates Embedded in an Elastic Medium", *Composite Structures*, Vol. 93, pp. 2083-2089, 2011.